

Milan Dobeš: Svetlo ako výtvarný materiál²

Moje doterajšie svetelno-kinetické výskumy možno rozdeliť do dvoch základných skupín, na svetelný objekt stabilný a svetelný objekt kinetický. Celkove ide o nasledovné výskumy:

1. vizuálne objekty, v ktorých sa používa svetlo dopadajúce z prostredia (zabudované reflexné plochy, konkávne a konvexné zrkadlá: sem patria optické reliéfy, optické koláže, niektoré pulzujúce rytmy, objekty „pohyb v priestore“ a. i.)
2. vizuálne objekty, v ktorých sa používa vlastný [svetelný zdroj] (objekt „priestor svetla“, série Majákov, niektoré z Pulzujúcich rytmov a. i.)
3. vizuálne objekty kombinované s vlastným zdrojom svetla zabudovaným priamo v objekte so spoluúčasťou reflexu svetla z prostredia (séria Pohyb svetla, niektoré Pulzujúce rytmy a. i.)
4. tvorba svetelno-kinetických prostredí: v tomto prípade je svetelno-kinetický objekt sekundárnou pomôckou na vyvolanie primárneho estetického účinku svetla v priestore (environment, neskôr Pulzujúci rytmus VIII a. i.)
5. svetelno-kinetické programy (reflektorické svetelné hry):

Môžeme ich rozdeliť na štyri základné podskupiny:

- a) svetelná maľba na ploche (svetelno-kinetický objekt Paralelné premeny a Hra svetla a tvarov na EXPO ´70 Ósaka)
- b) svetelná projekcia na oblaky, hmlové projektové plochy, kríženie svetelných farebných zväzkov (Pulzujúci rytmus XXII)
- c) vlastné svetlo kinetického objektu vytvára svetelnú hru na jeho pohyblivých tvarovaných častiach – objekt vysiela svetlo do prostredia (svetelno – kinetický program komponovaný na hudbu Toshio Mayuzumiho a Krzysztofa Pendereckého počas amerického koncertného turné)
- d) svetelná projekcia na prúdy vody a jej trieštenie (svetelno – kinetický program, súčasť koncertu na rieke East River v New Yorku).

² Text prednášky, ktorý M. Dobeš zaslal Kongresu AICA v Záhřebu r. 1973. Pretože mu Československé úřady neumožnily vycestovať, nemohl se navíc účastnit ani výstavy probíhající v rámci kongresu vedle Jacoba Agama, Gianniho Colomba, Karla Gerstnera, Gottfrieda Jäger-Bielefelda, Julia le Parca, Heinze Macka, Enza Mariho, Almira Mavigniera, Francoise Morelleta, Bruna Munariho, Tochinobu Onosata, Jesuse Raphaela Sota, Victora Vasarelyho, Hermana de Vries, umělců skupiny Dviženije a výtvarníků z tehdejší Jugoslávie.

Pri svojich výskumoch svetla som v rámci svojej výtvarnej tvorby uplatňoval svetlo v rozličných formách:

- svetlo vrhnuté na mobilnú prekážku
- projekčná hra farebne prúdiaceho svetla
- striedanie svetelnej intenzity
- striedanie svetelného tempa
- zmena priestoru prostredníctvom svetla
- pohyblivé variácie svetla
- stabilné reflexné plochy
- prerušovaný tok svetla
- pozmeňovanie intenzity svetla
- meniteľné vzdialenosti konkávných a konvexných plôch
- svetlo vedené cez nové materiály využívajúce jeho nové vlastnosti.

Bratislava 1973

(Jozef RUTTKAY (ed.), *Milan Dobeš*. Bratislava 1994, s. 183 - 187)